

COVID-19 PANDEMİSİ

ALTINCI AY DEĞERLENDİRME RAPORU

**TÜRK TABİPLERİ BİRLİĞİ
COVID-19 İzleme Kurulu**

COVID-19 PANDEMİSİ

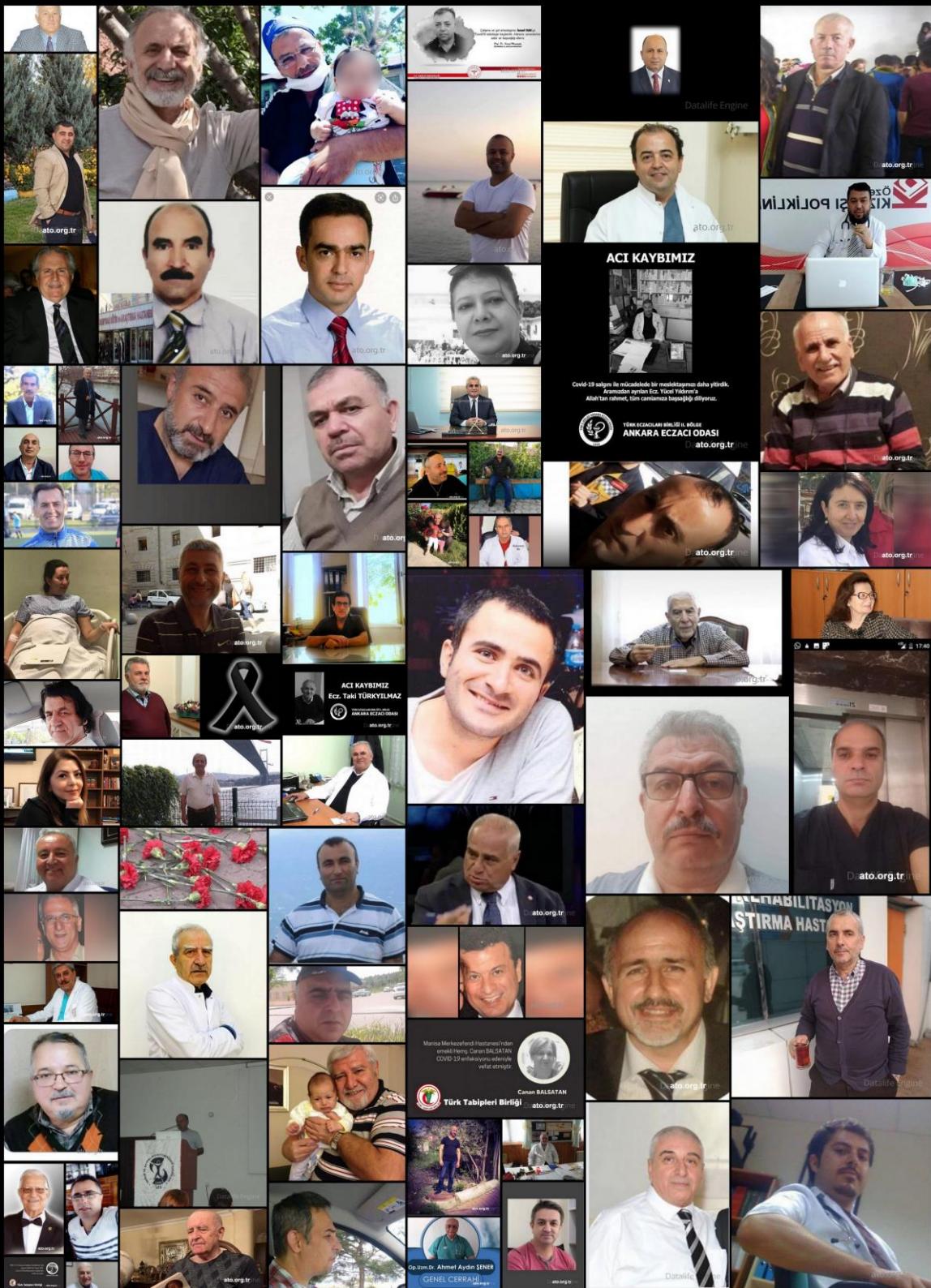
ALTINCI AY DEĞERLENDİRME RAPORU

**“COVID-19 Pandemisi İnsani, Tıbbi, Ekolojik, Ekonomik,
Sosyal ve Siyasal Bir Sorundur”**

17 Eylül 2020

ISBN 978-605-9665-58-2

“Kaybettigimiz Tüm Sağlık Çalışanlarına,
Kardeşlerimize Saygıyla...”

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	6
GİRİŞ	16
Raporun Amacı	17
Raporun Hazırlanma Yöntemi	19
Raporun Sınırlılıkları	20
Pandemi Mücadelesinin SWOT Analizi.....	21
SALGIN TARİHİ	31
Küresel COVID-19 Kronolojisi	32
Ulusal COVID-19 Kronolojisi	40
Salgınların Tarihi: Toplumsal ve Siyasal Açıdan Kısa Bir Bakış	43
YAPI & FİNANSMAN.....	60
Merkezi ÖrgütSEL Yapı ve Salgınlarla Mücadele	61
Yerel Yönetmİller ve Salgınlarla Mücadele.....	67
COVID-19'da Değişen Mevzuat	74
COVID-19 Pandemisinde Finansal Durum: Sosyal Güvenlik Kurumu Uygulamaları	77
EPİDEMİYOLOJİ.....	87
Pandemide Küresel Durum	88
Türkiye'de COVID-19 Pandemisi.....	102
"Yeniden Açılma" ve Türkiye	111
BİLİM	121
Bilim İnsanının Sorumluluğu.....	122
Bilimsel Araştırmaların Pandemi Sürecine Yansımı.....	129
COVID-19 Pandemisinde Bilimsel Araştırma Yapmak	136
COVID-19 Konulu Türkiye Yayınlarının Değerlendirilmesi.....	138
BİLİMSEL ARAŞTIRMALARIN ÖĞRETTİKLERİ	194
Bir Zoonotik Enfeksiyon Olarak COVID-19.....	195
Pandemi Sürecinde Öğrenme ve Bilgi Üretme Süreçlerimiz: SWOT Analizi.....	198
COVID-19'un Anti-Viral Tedavisinde Güncel Durum	202
COVID-19 Aşı Çalışmaları.....	228
SAĞLIK SİSTEMİ.....	252
COVID-19 Pandemisinin Altıncı Ayında Birinci Basamak ve Karşılaılan Sorunlar	253

COVID-19 Pandemisi Sürecinde Kamu Hastaneleri.....	259
COVID-19 Salgını ve Şehir Hastaneleri.....	266
Özel Sağlık Kurumları ve COVID-19	271
Bir Eğitim Araştırma Hastanesinde Pandemi.....	276
Pandemi Sürecinde Göğüs Hastalıkları Dal Hastaneleri	279
Deneyim: Tıp Fakültesinde COVID-19 Mücadelesi	283
Açil Sağlık Hizmetleri ve COVID-19 – İnfluenza	288
Deneyim: Pandemide Akılçı Yoğun Bakım Kullanımı	295
Laboratuvarların Güncel Sorunları	302
SAĞLIK ÇALIŞANLARININ SAĞLIĞI.....	303
COVID-19 Hastalığına Yakanlanmış Sağlık Çalışanları.....	304
Türkiye’de COVID-19 Mücadelesinde Sağlık Personeli: Dayanışma ve Çalışma.....	305
Meslek Hastalığı Olarak Sağlık Çalışanlarında COVID-19.....	311
Hukuksal Açıdan COVID-19 “COVID-19, Sağlık Çalışanları İçin Meslek Hastalığı Olarak Kabul Edilmelidir”	320
Deneyim: Pandemide Çalışan Sağlığı Birimleri; Hacettepe Üniversitesi	330
Deneyim: Pandemide Çalışan Sağlığı Birimleri; Ege Üniversitesi	343
COVID-19 ve Sağlık Çalışanlarının Ruh Sağlığı	349
Pandemi Ortamında Sağlıkta Şiddet.....	355
Tanıklık: COVID’lı Doktor Olmak	369
Tanıklık: Endişe, Üzüntü ve Utanç	373
Deneyim: Ardında Bıraktıkları İle Dayanışma	376
Deneyim: TTB Dayanışması	380
Alkısla Yetinme: Ödenmeyen Haklar	384
KOMORBİDİTE SOSYAL BELİRLEYİCİLER.....	387
COVID-19 İnfluenza İlişkisi.....	388
COVID-19 Pandemisinde İnfluenza ve COVID-19 Tanısı	392
Eşitsizlik ve COVID-19	394
COVID-19 ve Damgalanma	415
Kırılgan Gruplar ve COVID-19	425
Kırılgan Gruplar ve COVID-19; Yaşlılar.....	427
Kırılgan Gruplar ve COVID-19; Kadınlar.....	432
Kırılgan Gruplar ve COVID-19; LGBTİ+.....	437
COVID-19 ve Sınıfsal Eşitsizlik	441
COVID-19 ve Çalışma Yaşamına Etkileri.....	471
COVID-19 Nedenli İş Cinayetleri ve Güvensiz Çalışma.....	479
COVID-19 Pandemisinde Çalışma Rejimi	485

COVID-19 Pandemisi döneminde sosyo-mekansal eşitsizlikler ve veri / halk sağlığı ilişkisi	510
Bölgelerde COVID-19 Pandemisi	533
Ertelenen Sağlık Sorunları	544
Ülkemizde COVID-19'a Bağlı Ölümler ve Başarı Değerlendirmesi	546
EĞİTİM	555
COVID-19 Pandemisi ve Derinleşen Eğitim Eşitsizlikleri	556
Pandemide Okul Sağlığı	566
Pandemide Tıp Fakültesinde Öğrenci Olmak	578
Tıp Eğitimi ve COVID-19 Salgını	581
Uzmanlık Eğitimi	588
İNSAN TOPLUM BİLİMLERİ	590
“Liberal Öjeni” Olarak Salın Politikaları Üzerine Bir Diyalog	591
Pandemiye Verilecek Yanıtları Toplum Bilimleriyle Bütünleştirmek	605
COVID-19 Pandemi Sürecinde Ruh Sağlığı	617
Pandemide Sanat	629
COVID-19 Pandemisi ve Medya	632
Doğruyu “Teyit”: Teyit'in COVID-19 İnfodemisi ile Sekiz Aylık Macerası	644
Salın Hastalık ve İktidar	655
COVID-19'un İktisadi Etkileri	662
COVID-19 Salığınına Antroposen Penceresinden Bakmak	672
Tek Sağlık	683
GÖRÜŞLER	700
Amerika Birleşik Devletleri'nden Bakınca Türkiye	701
Türkiye'nin COVID-19 Sürecinin Karşılaştırmalı Satır Başları	705
COVID-19 Veri Detayları: Türkiye & İngiltere	727
İstatistiğin Söyle(me)diği: Benford Yasasına Uyum(suzluk)	732
BİZDEN HABERLER	739
Pandemide TTB ve Tabip Odalarının Rolü	740
Salgınlara Yönelik Türk Tabipleri Birliği Etik Kurulu Görüşü	743
Türk Tabipleri Birliği Uzmanlık Dernekleri Eşgüdüm Kurulu Pandemi Süreci Çalışmaları	751
Sanal TTB: Webinar ve Podcastlar	785
Sağlık Bakanı İle Görüşme	791
TTB Soruları	794
Türk Tabipleri Birliği Genel Yönetim Kurulu Toplantısı Sonuç Bildirgesi	806